

2. Голубева Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання : монографія / Н.Ю. Голубева. — О. : Фенікс, 2013. — 642 с.
3. Господарський кодекс України: науково-практичний коментар / В.Г. Гончаренко, І.В. Булгакова, О.В. Буткевич ; за ред. Д.М. Притики, І.В. Булгакової. — К. : Юрисконсульт ; Юстініан. — 2010. — 1088 с.
4. Кулаков В.В. Обязательство и осложнения его структуры в гражданском праве России : монография / В.В. Кулаков. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Волтерс Клувер, 2010. — 256 с.
5. Погрібний С. Загальні та спеціальні норми в цивільному (приватному) праві України / С. Погрібний // Вісник Академії правових наук України. — 2010. — № 3. — С. 166-177.

АБРАМОВ М. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права

УСУНЕННЯ ВІД ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ ОСОБИ, ЩО УХИЛЯЛАСЯ ВІД НАДАННЯ ДОПОМОГИ СПАДКОДАВЦЕВІ

Стаття 1224 ЦК України визначає коло осіб, які позбавляються суб'єктивних прав на спадкування. Частиною 3 статті 1224 ЦК України встановлено, що не мають права на спадкування за законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо ця обставина встановлена судом. Частиною 5 статті 1224 ЦК України встановлено, що за рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані. Аналіз зазначених положень дає змоги зазначити, що у вказаних випадках можуть бути усунутими від права на спадкування особи тільки на підставі рішення суду та тільки при здійсненні спадкування за законом [1].

Слід зазначити, що ч. 3 ст. 1224 ЦК України в значній мірі корелює з положеннями Сімейного кодексу України. Так, відповідно до ст. 180 СК України, батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Обов'язок повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків закріплений в статті 51 Конституції України. Вказана конституційна норма детально відображається в Сімейному кодексі України (статті 202-206).

Відповідно до статті 202 СК України повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної

допомоги. Статтею 203 СК України встановлено, що дочка, син крім сплати аліментів зобов'язані брати участь у додаткових витратах на батьків, викликаних тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю [2].

Натомість відповідно до положень п. 6 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» № 7 від 30.05.2008 р. (далі — Постанова Пленума), правило частини п'ятої статті 1224 ЦК України стосується всіх спадкоємців за законом, зокрема й тих, які відповідно до СК України не були зобов'язані утримувати спадкодавця [3].

В даній категорії справ, суд для прийняття законного та обґрунтованого рішення повинен установити і факт ухилення особи від надання спадкодавцеві допомоги, і факт перебування спадкодавця в безпорадному стані через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво та його потребу в допомозі цієї особи.

Пункт 6 Постанови Пленуму встановлює, що безпорадний стан слід розуміти як безпомічність особи, неспроможність її своїми силами через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво фізично та матеріально самостійно забезпечити умови свого життя, у зв'язку з чим ця особа потребує стороннього догляду, допомоги та піклування. Ухилення особи від надання допомоги спадкодавцеві, який потребував допомоги, полягає в її умисних діях чи бездіяльності, спрямованих на уникнення від обов'язку забезпечити підтримку та допомогу спадкодавцю, тобто ухилення, пов'язане з винною поведінкою особи, яка усвідомлювала свій обов'язок, мала можливість його виконувати, але не вчиняла необхідних дій. Таким чином, ухилення характеризується умисною формою вини. Крім того, при розгляді таких справ суду належить з'ясовувати, чи потребував спадкодавець допомоги від спадкоємця за умови отримання її від інших осіб і чи мав спадкоємець матеріальну й фізичну змогу надавати таку допомогу [3].

Таким чином, лише при одночасному настанні двох обставин: ухилення від надання допомоги та безпорадний стан спадкодавця, і доведеності зазначених фактів у їх сукупності спадкоємець може бути усунутий від права на спадкування.

Враховуючи вище наведе, слід зазначити, що при розгляді такої категорії справ надважливе значення має представлення суду належних та допустимих доказів про умисне ухилення спадкоємця від надання допомоги спадкодавцю та які б свідчили про те, що спадкодавець потребував допомоги відповідача, останній мав можливість її надати, проте ухилився від обов'язку щодо її надання та встановлення факту того, що спадкодавець потребував допомоги від спадкоємця за умови отримання її від інших осіб, чи мав спадкоємець матеріальну та фізичну змогу надавати таку допомогу. Все це в своїй сукупності свідчить про складність такої категорії справ та про неоднозначну судову практику, яка на нашу думку сприяє в отриманні спадщини особам,

які є негідними спадкоємцями, але через процесуальні перешкоди досить часто не усуваються від спадкування.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. – [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. – [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» № 7 від 30.05.2008 р. – [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

БОБОШКО О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТЬ: «ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ» ТА «РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ»

У юридичній літературі щодо припинення договірних зв'язків між сторонами договору використовуються різноманітні терміни: «припинення зобов'язання», «припинення договору», «розірвання договору», «відмова від договору». Правознавці не дають чіткого розмежування цих понять. Між тим проблема їх розрізнення сьогодні не вичерпалась, а навпаки, значно посилилась. Певною мірою ключем у вирішенні цієї проблеми має бути розуміння співвідношення договору і зобов'язання, адже за законом договір є підставою виникнення зобов'язання, яке набуває ознак договірного правовідношення.

За словниковими джерелами «припинення» тлумачиться таким чином: «1) переставати рухатися, зупинятися; 2) зупиняти потік чогонебудь; 3) переривати яку-небудь дію, процес, стан та ін., що триває; 4) переставати виконувати» [1, с. 943]. Узагальнюючи всі значення, можемо дійти висновку, що цей термін означає переривання того, що триває, незважаючи на причини, що спонукали до вчинення таких дій.

«Розірвання» — це «порушення цілісності чогонебудь, роз'єднання, розділення чогось на частини» [2, ст. 1071]. Отже, «розірвання» — це порушення цілісності чогось в процесі його існування.